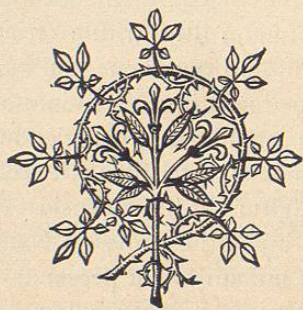

*debita sol-
venda.*

Postremo, quidam furtum satis illa ratione defensum, tectumque arbitrantur, quod cum sint ære alieno oppressi, aliter eo liberari non possint, nisi illud furto dissolvant; quibuscum ita agendum est, nullum esse gravius æs alienum, et quo magis prematur humanum genus, quam debitum illud, cujus in divina precatione quotidie meminimus: Dimitte nobis debita nostra;¹ quare illud insanissimi hominis esse, plus velle Deo debere, id est plus peccare, ut, quod debet hominibus, dissolvat; multoque præstare, conjici in carcerem, quam mandari supplicii inferorum sempiternis: longe etiam esse gravius Dei, quam hominum judicio condemnari: porro autem supplices ipsos ad Dei opem, ac pietatem confugere debere, a quo, quid opus sit, possint impetrare.

Sunt alia excusationum genera: quibus Parochi prudentes, ac sui officii diligentissimi, facile poterunt occurrere, ut aliquando habeant populum sectatorem bonorum operum.²

¹ Matth. VI. 12. — ² Tit. II. 14.

Octavum præceptum.

Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

Quantam non modo utilitatem, sed etiam necessitatem habeat assidua hujus et præcepti explicatio, et officii admonitio, nos D. Jacobi monet auctoritas illis verbis: Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir; et idem: Lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit!¹ et quæ sequuntur in eandem sententiam. Quibus duo monemur, primum latissime patere hoc linguæ vitium: quod etiam illa Prophetæ sententia confirmatur: Omnis homo mendax;² ut prope modum sit unum hoc peccatum, quod ad omnes homines pertinere videatur. Alterum, inde proficisci mala innumerabilia, cum sæpe maledici hominis culpa facultates, fama, vita, animæ salus amittatur, vel ejus, qui læditur, quod contumelias patienter ferre non possit, sed eas impotenti animo persequatur; vel ejus, qui lædit, quod pravo pudore, et falsa cujusdam existimationis opinione perterritus, adduci non possit, ut illi, qui offensus sit, satisfaciat. Quare hoc loco monendi fideles erunt, ut quantas possint maximas Deo gratias agant de hoc salutari præcepto non dicendi falsi testimonii; quo non solum ipsi aliis injuriam facere vetamur, sed etiam hac obedientia ab aliorum injuria prohibemur.

VERUM hoc præcepto eadem ratione, et via progrediendum est, qua in cæteris progressi sumus, ut videlicet animadvertantur in eo duæ leges: altera prohibens, ne falsum dicatur testimonium; jubens altera, ut, simulatione fallacisque sublatis, dicta, et facta nostra veritate metiamur. Cujus officii Apostolus Ephesios illis verbis admonuit: Veritatem facientes in caritate, crescamus in illo per omnia.³

SED prior hujus præcepti pars habet hanc rationem, ut, quamvis nomine falsi testimonii significetur quidquid in bonam, vel in malam partem de altero constanter dicatur,

¹ Jac. III. 25. — ² Ps. CXV. 11. — ³ Eph. IV. 15.

I.
*Hujus
præcepti
frequens
explicatio
necessaria,*

*quia lin-
guæ vi-
tium late
patet,*

*et innu-
merabi-
lium ma-
lorum est
causa.*

2.
*Duplex
pars præ-
cepti: af-
firmativa
et negati-
va.*

3.
*Imprimis
prohibe-
tur fal-
sum testi-
monium.*

sive in iudicio, sive extra iudicium, tamen præcipue prohibeatur illud testimonium, quod in iudicio, falso dicitur a jurato : jurat enim per Deum testis; quod ita testificantis, et divinum nomen interponentis oratio plurimum fidei habet, et ponderis; itaque, quia periculosum est hoc testimonium, idcirco præcipue prohibetur : juratos enim testes, nisi exceptionibus legitimis excludantur, aut eorum sit aperta improbitas, atque perversitas, ne iudex quidem ipse potest rejicere, præsertim cum extet jussum divinæ legis, ut in ore duorum vel trium stet omne verbum.¹

4. Sed ut præceptum fideles plane intelligant, docendi erunt, quid significet hoc PROXIMI vocabulum, in quem falsum testimonium dicere minime licet. Est autem proximus, ut ex Christi domini doctrina colligitur,² quicumque eget opera nostra, sive ille propinquus sit, sive alienus, sive civis, sive advena, sive amicus, sive inimicus; nefas enim est existimare, contra hostes licere falsum aliquid dicere pro testimonio, quos jussu Dei ac domini nostri diligere oporteat; quin etiam, quia sibi quisque quadam ratione proximus est, nemini fas est, in se falsum testimonium dicere; quod qui committant, sibi ipsi notam inurentes ignominia, ac turpitudinis, et se ipsos, et Ecclesiam lædunt, cujus sunt membra : quo modo etiam, qui sibi mortem consciscunt, nocent civitati : ita enim est apud sanctum Augustinum : Nec recte intelligentibus poterat videri, non esse prohibitum, ut adversus seipsum quisquam falsus testis assisteret, eo quod in præcepto additum fuit, Contra proximum tuum. Sed non ideo, si adversus seipsum quisque falsum testimonium dixerit, ab hoc crimine se putet alienum, quando regulam diligendi proximi, a semetipso dilector accepit.³

5. Verum, quia prohibemur proximum lædere falso testimonio, nemo propterea contrarium permitti nobis arbitretur, ut pejerando liceat conciliare ei, qui nobiscum natura, ac religione conjunctus sit, aliquid utilitatis, aut commodi. Nemini enim mendacio, et vanitate, multo minus perjurio studendum est. Quare sanctus Augustinus de mendacio ad Crescentium docet ex Apostoli sententia, mendacium in falsis testimoniis

¹ Deut. XIX. 15; Matth. XVIII. 16. — ² Luc. X. 29. — ³ De Civ. Dei, lib. I. c. 20.

numerandum esse, etiamsi in cujusquam falsa laude dicatur. Nam locum illum tractans : Invenimur autem et falsi testes Dei, quoniam testimonium diximus adversus Deum, quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt :¹ Falsum, inquit, testimonium vocat Apostolus, si quis de Christo, et quod ad ejus laudem videtur pertinere, mentiatur.² Sæpissime vero etiam contingit, ut, qui alteri favet, obsit alteri; certe errandi causa affertur iudici, qui interdum falsis testibus adductus, contra jus secundum injuriam statuit, et judicare cogitur. Nonnunquam etiam fit, ut, qui ob falsum alicujus testimonium causam iudicio vicerit, idque impune tulerit, exultans iniqua victoria, assuescat corrumpere, et adhibere falsos testes, quorum opera sperat se posse ad id, quodcumque concupierit, pervenire. Est vero id, et ipsi testi gravissimum, qui et ab eo, quem jurejurando sublevarit et adjuverit, falsus, et perjurus agnoscitur : et ipse, quod ei e sententia succedit scelus, quotidie majorem exercitacionem, et consuetudinem capit impietatis et audacia. Ut igitur testium vanitas, mendacia, et perjuria prohibentur, sic et accusatorum, et reorum, et patronorum, cognitorum, et procuratorum, advocatorum, et omnium denique, qui iudicia constituunt.

6. Postremo vetat Deus omne testimonium non modo in iudicio, sed etiam extra iudicium, quod alteri incommodum, aut detrimentum possit afferre. Est enim in Levitico, quo loco hæc præcepta iterantur, his verbis : Non facietis furtum. Non mentiemini, nec decipiet unusquisque proximum suum.³ ut nemini dubium esse possit, quin a Deo omne mendacium hoc præcepto ejectionem condempnetur; quod apertissime testatur David in hunc modum : Perdes omnes, qui loquuntur mendacium.⁴

7. PROHIBETUR autem hoc præcepto non modo falsum testimonium, sed detestabilis etiam libido, et consuetudo detrahendi alteri : qua ex peste, incredibile est, quam multa, et quam gravia et incommoda, et mala nascantur. Hoc vitium maledice, et contumeliose dicendi occulte in alterum, passim improbant divinæ litteræ : Cum hoc, inquit David, non edebam⁵; et S. Jacobus : Nolite detrahere alterutrum fratres.⁶

¹ I. Cor. XV. 15. — ² De mendacio, c. XII. n. 21. — ³ Lev. XIX. 11. — ⁴ P. V. 7. — ⁵ Jac. IV. 11.

*nonsolum
in iudicio,
sed etiam
extra iudicium.*

*Item prohibentur
detraçtio,*

*erga
quemcumque
hominem,*

*etiam ad
favendum.*

Nec vero præcepta solum sacræ litteræ, sed etiam exempla suppeditant, quibus sceleris magnitudo declaratur; nam et Aman, confictis criminibus, adeo incendit in Judæos Assuerum, ut is omnes ejus gentis homines imperarit occidi.¹ Referta est hujusmodi exemplis sacra historia: quorum commemoratione, sacerdotes operam dabunt, ut fideles a rei improbitate deterreant.

8. *her calumnia*
et obtrectationem,
Ut autem peccati hujus vis, quo de altero detrahitur, omnino perspiciatur, sciendum est, non tantum adhibenda calumnia offendi hominum existimationem, sed et augendis, amplificandisque criminibus; et si quid occultius ab aliquo commissum sit, quod ubi rescitum fuerit, grave aut turpe sit ad famam, eam rem, qui, ubi, quando, quibus non necesse sit, pervulgarit, is obtrectator, et maledicus jure dicitur. Verum totius obtrectationis nulla capitalior est, quam eorum, qui catholicæ doctrinæ, ejusque prædicatoribus obtrectant. In simili culpa sunt, qui malarum doctrinarum, et errorum magistros extollunt laudibus.

Nec vero ab horum hominum numero et culpa se junguntur, qui detrahentibus, et maledicentibus hominibus patefacientes aures, non reprehendunt obtrectatores, sed illis libenter assentiuntur. Detrahente enim vel detrahentem audire, scribunt SS. Hieronymus et Bernardus, utrum damnabilis sit, non facile constat;² non enim essent, qui detraherent, si non adessent, qui detrahentes audirent.

9. *discordiarumque excitatio,*
In eodem genere sunt, qui suis artificiis distrahunt homines, et inter se committunt, magnopereque serendis discordiis delectantur; ut summas conjunctiones, ac societates fictis sermonibus dirimentes, amicissimos viros ad immortales inimicitias, et ad arma compellant. Hanc pestem sic detestatur Dominus: Non eris criminator, neque susurro in populo.³ Tales erant multi ex consiliariis Saülis, qui ejus voluntatem a Davide alienare, et in illum regem incitare conabantur.

10. *assentatio,*
Peccant denique in hanc partem blandi homines, et assentatores, qui blanditiis, et simulatis laudibus influunt in aures, et in animos eorum, quorum gratiam, pecuniam, et honores aucupantur, dicentes, ut est apud Prophetam, malum bonum, et bonum malum;⁴ quos ut arceamus, et pellamus a consue-

¹ Esth. XIII. — ² S. Hieronymus, epist. LII. n. 14; ep. CXXV. n. 19; S. Bernardus, De cons. lib. II. c. 13. — ³ Lev. XIX. — ⁴ Is. V. 20.

tudine nostra, monuit nos David illa oratione: Corripiet me justus in misericordia, et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.¹ Quamquam enim isti proximo minime maledicunt, tamen ei maxime nocent, qui vel laudandis ejus peccatis, afferunt ipsi causam perseverandi in vitiis, quamdiu vixerit. Et quidem in hoc genere illa est assentatio deterior, quæ ad proximi calamitatem, et perniciem adhibetur; sic Saul, cum Davidem furori, et ferro Philistæorum objicere cuperet, ut occideretur, ei blandiebatur illis verbis: Ecce filia mea major Merob, ipsam dabo tibi uxorem: tantummodo esto vir fortis, et præliare bella Domini;² sic Judæi insidiosa oratione Christum dominum sunt affati: Magister, scimus, quia verax es, et viam Dei in veritate doces.³ Longe autem perniciosior oratio est amicorum, affinium, et cognatorum, qua ad eos interdum utuntur assentatorie, qui mortifero morbo affecti, jam sint extremo spiritu; dum affirmant nullum esse tum ei a morte periculum; dum lætum, et hilarem esse jubent, eumque a peccatorum confessione, tamquam a tristissima cogitatione, deterrent; dum denique ejus animum avertunt ab omni cura, et meditatione extremorum periculorum, in quibus maxime versatur.

Quare fugiendum est omne mendaciorum genus, sed illud in primis, quo gravi damno quisquam affici possit. Plenissimum vero impietatis est mendacium, cum quis in religionem, vel de religione mentitur. Sed illis etiam maledictis, et probris graviter offenditur Deus, quæ committuntur libellis, quos famosos vocant, et aliis hujus generis contumeliis. Præterea joco, vel officii causa fallere mendacio, ut si nemo in illo vel damnum, vel lucrum fecerit, tamen omnino indignum est; ita enim nos Apostolus admonet: Deponentes mendacium, loquimini veritatem.⁴ Nam in eo est ad frequens, graviusque mendacium magna proclivitas; et ex jocosis mendaciis capiunt homines mentiendi consuetudinem, unde veniunt in opinionem, non esse veraces; quamobrem ut fidem faciat eorum oratio, necesse habent jurare perpetuo.

Postremo, priore parte hujus præcepti simulatio repudiatur; nec modo quæ simulate dicuntur, sed quæ ita fiunt, cum

mendacium,

II. *simulatio,*

¹ Ps. CXL. 5. — ² 1. Reg. XVIII. 17. — ³ Matth. XXII. 16; Marc. XII. 14. — ⁴ Eph. IV. 25.

scelere conjuncta sunt : tam enim verba, quam facta, notæ, ac signa quædam sunt eorum, quæ sunt in animo cujusque, ob eamque causam Dominus sæpe Pharisæos arguens, hypocritas appellat. Et hæc de priore præcepti lege, quæ ad vetandum spectat.

12. *Quia præceptum sit iudicibus,* NUNC explicemus, quid in altera jubeat Dominus. Pertinet autem hæc præcepti vis, et ratio ad id, ut juste, et ex legibus forensia judicia exercentur, neve occupent homines, et usurpent judicia; non enim fas esse alienum servum judicare, ut scribit Apostolus :¹ ne re, et causa incognita sententiam ferant; quo in vitio fuit sacerdotum, et scribarum consilium, qui de sancto Stephano judicaverunt;² quod item peccatum fuit magistratus Philippensium, de quibus inquit Apostolus : Cæsos nos publice, indemnatos, homines Romanos, miserunt in carcerem, et nunc occulte nos ejiciunt.³ Ne condemnent innocentes, aut nocentes absolvant, ne pretio aut gratia, ne odio, aut amore moveantur. Sic enim Moyses seniores admonet, quos populi iudices constituerat : Quod justum est, judicate : sive civis sit ille, sive peregrinus. Nulla erit distantia personarum, ita parvum audietis, ut magnum : nec accipietis cujusquam personam, quia Dei iudicium est.⁴

reis, De reis autem, et sontibus, vult eos Deus verum confiteri, cum ex iudicii formula interrogantur; est enim testimonium, ac prædicatio quædam, illa confessio laudis, et gloriæ Dei ex ipsius Josuæ sententia, qui Achan ad veri confessionem adhortatus inquit : Fili mi, da gloriam domino Deo Israel.⁵

testibus, Sed quoniam hoc præceptum testes potissimum attingit, de his etiam a Parocho diligenter agendum erit; nam præcepti vis ea est, ut non solum prohibeat falsum testimonium, sed verum etiam dici imperet. Est enim in humanis rebus maximus usus veri testimonii; quod sunt innumerabiles res, quas a nobis ignorari necesse sit, nisi eas ex testium fide cognoscamus. Quare nihil tam necessarium est, quam testimoniorum veritas in iis rebus, quas nec ipsi scimus, neque tamen licet ignorare. De quo extat illa sancti Augustini sententia : Qui veritatem occultat, et qui prodit mendacium, uterque

¹ Rom. XIV. 4. — ² Act. VI. 12. VII. — ³ Act. XVI. 37. — ⁴ Deut. I. 16. — ⁵ Jos. VII. 19.

reus est : ille, quia prodesse non vult; hic, quia nocere desiderat.¹ Licet vero interdum verum tacere, sed extra iudicium; nam in iudicio, ubi testis legitime interrogatur a iudice, vera omnino patefacienda sunt. Quo loco cavendum tamen est testibus, ne suæ memoriæ nimium confisi, quod exploratum non habent, id pro certo affirmant.

Reliqui sunt patroni causarum, et advocati, actores deinceps, et petitores. Illi igitur opera, ac patrocinio suo non deerunt necessariis hominum temporibus, et egentibus benigne subvenient : tum injustas causas defendendas non suscipient, neque calumnia lites protrahent, nec alent avaritia. Quod ad mercedem attinet laboris, et operæ suæ, illa jure, et æquo metiantur.

Petitores vero, et accusatores monendi sunt, ne cuiquam amore, aut odio, aut cupiditate aliqua adducti periculum iniquis criminationibus creent. Jussum hoc denique divinitus descriptum est piis omnibus, ut in congressibus, et colloquiis vere semper, et ex animo loquantur; nihil dicant, quod alterius existimationi possit officere, ne de illis quidem, a quibus lædi se, et exagitari intelligunt; cum illud propositum habere debeant, sibi cum illis eam necessitudinem, et societatem intercedere, ut membra sint ejusdem corporis.

UT autem libentius hoc mendacii vitium caveant fideles, proponet eis Parochus summam hujus sceleris miseriam, ac turpitudinem. Nam in sacris litteris mendacii pater dæmon dicitur;² quod enim dæmon in veritate non stetit, mendax est, et mendacii parens. Adjunget ad ejiciendum tantum flagitium, ea mala, quæ mendacium consequuntur; et quoniam sunt innumerabilia, fontes, et capita incommodorum, et calamitatum commonstrabit : ac primum, in quantam cadat Dei offensionem, quantumve ejus odium incurrat homo vanus, et mendax, Salomonis auctoritate declarabit, eo loco : Sex sunt, quæ odit Dominus, et septimum detestatur anima ejus : oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem

¹ Ap. Grat. p. II. caus. II. q. 3. c. 80; Decretal. lib. V. tit. 20. c. 1. — ² Joann. VIII. 44.

advocatis,

petitoribus et accusatoribus.

13. *Mendacii miseria et turpitudine :*

mendacia testem fallacem :¹ et quæ sequuntur. Quis igitur ei præstet incolunitatem, qui in insigni odio sit apud Deum, quo minus gravissimis afficiatur suppliciis? Deinde quid impurius, aut foedius, ut sanctus inquit Jacobus, quam in eadem lingua, qua benedicimus Deum et Patrem, maledicere homines, qui ad imaginem et similitudinem Dei facti sunt, ita ut fons de eodem foramine emanet dulcem et amaram aquam?² Quæ enim lingua prius laudem, et gloriam Deo tribuebat, postea, quantum in ea est, eum ignominia afficit, ac dedecore, mentiendo; quare fit, ut a cælestis beatitudinis possessione mendaces excludantur. Cum enim in hunc modum quæretet a Deo David : Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? respondit Spiritus sanctus : Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua.³ Maximum vero etiam illud in mendacio incommodum est, quod fere est insanabilis is animi morbus. Cum enim peccatum, quod inferendo falso crimine, aut proximi famæ, et existimationi obrectando, commissum sit, non remittatur, nisi calumniator ei, quem criminatus fuerit, satisfaciatur injuriarum; id autem difficile fiat ab hominibus, primo, ut antea monuimus, pudore et inani quadam dignitatis opinione deterritis : qui in eo peccato sit, hunc addictum esse æternis inferorum pœnis, dubitare non possumus; neque enim quisquam speret, se calumniarum, vel obrectationis veniam consequi posse, nisi prius ei satisfaciatur, de cujus dignitate, et fama, aut publice in judicio, aut etiam in privatis, et familiaribus congressibus aliquid detraxerit. Præterea, latissime patet hoc detrimentum, et in cæteros diffunditur, qua vanitate et mendacio fides, ac veritas tolluntur, arctissima vincula societatis humanæ : quibus sublatis, sequitur summa vitæ confusio, ut homines nihil a dæmonibus differre videantur.

Docebit porro, vitandam esse loquacitatem Parochus : cujus vitatione, et reliqua peccata fugiuntur, et est magna cautio mendacii, a quo vitio loquaces sibi haud facile temperare possunt.

Postremo iis illum errorem eripiet Parochus, qui se in vanitate orationis excusant, et mendacium, prudentium exemplo defendunt : quorum esse aiunt, mentiri in tempore. Dicet id, quod verissimum est, prudentiam carnis, mor-

14.
falsæ excusationes.

¹ Prov. VI. 16. — ² Jac. III. 9. 11. — ³ Psal. XIV. 1. 4. 5.

tem esse.¹ Hortabitur auditores, ut in difficultatibus, et angustiis Deo confidant, neque ad artificium mentiendi confugiant; nam illi, qui hoc utuntur perfugio, facile declarant, se sua magis niti prudentia, quam in Dei providentia spem ponere. Qui causam sui mendacii conferunt in eos, a quibus sunt mendacio decepti, hi docendi sunt, non licere hominibus se ipsos ulcisci, neque malum malo compensandum esse, sed potius vincendum in bono malum :² quod si etiam fas esset, hanc referre gratiam, nemini tamen utile, se suo ulcisci detrimento : esse autem id gravissimum detrimentum, quod mendacio dicendo facimus. Iis, qui afferunt humanæ naturæ imbecillitatem, et fragilitatem, tradendum erit hoc officii præceptum, ut divinum auxilium implorent, nec infirmitati humanitatis obtemperent. Qui consuetudinem opponunt, admonendi sunt, si mentiri assueverunt, ut dent operam, ut contrariam consuetudinem capiant vere loquendi, præsertim cum, qui usu, et consuetudine peccant, gravius delinquant, quam ceteri. Et quoniam non desunt, qui se tegant excusatione ceterorum hominum, quos passim mentiri, et pejerare contendunt, hac ratione illi ab ea opinione deducendi sunt, non esse imitandos malos, sed reprehendendos, et corrigendos : cum autem ipsi mentimur, minus auctoritatis in reprehensione, et correctione alterius nostram habere orationem. Alios se ita defendentes, quod vera dicendo sæpe incommodo sint affecti, sic repellent sacerdotes, esse illam accusationem, non defensionem : cum fit officium Christiani hominis, quamvis potius facere jacturam, quam mentiri. Restant duo genera eorum, qui se in mendacio excusant : alteri, qui dicant, se joci causa mentiri; alteri se idem facere utilitatis gratia, quippe qui bene nec emerent, nec venderent, nisi mendacium adhiberent; utrosque a suo errore Parochi avertere debebunt. Ac superiores quidem illos a vitio abducent, et docendo quantum eo in genere peccandi consuetudinem augeat usus mentiendi, et illud inculcando, omnis otiosi verbi reddendam esse rationem.³ Proximos autem hos acerbius etiam objurgabunt; quorum in excusatione gravior insit illorum ipsorum accusatio, qui præferant, se minime illis Dei verbis fidem, et auctoritatem tribuere : Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis.⁴

¹ Rom. VIII. 6. — ² Rom. XII. 17. 19. 21. — ³ Matth. XII. 26. — ⁴ Matth. VI. 33.